

Zora vstaja dela se dan, ker Radion pere sam!

RAZUMNA MICA

Razumna Mica uživa svoje življenje. Ne muči se z žehtanjem ali krtačenjem, za njo dela Radion. Radion sam? Ja!

Perite tako:

»Raztopite Radion v mrzli vodi, denite poprej namočeno perilo v to raztopino, kuhajte 20 minut, nato pa izplahnite!«

Perilo je čisto in snežno belo! Drgniti in krtačiti je nepotrebno, ker perilu in rokam samo škodi in — se postane mogoče lepši od tega?

Radion, idealno pralno sredstvo varuje perilo!

Metoda izvenšolskega dela učiteljic v dekliških krožkih.

(Predavala na prvem izobraževalnem tečaju pov. UJU tov. Josipina Dolganova. — Snov za obravnavo v krožkih okrajnih učit. društev.)

Glavni smoter ženskega gibanja je bilo že od nekdaj ženska izobrazba.

Sprva so ženske zahtevale tako izobrazbo, ki bi jih pripravila za javne poklice. Sila življenja jih je privedla do spoznanja, da je potrebna tudi za ženske vsestranska izobrazba za vsakdanje življenje.

Spočetka je bilo žensko izobraževanje konfesionalno ali pa strankarsko politično. Politične organizacije so vzgajale žensko samo za politične svrhe. Ženska verska udruženja so imela več smisla za žensko izobrazbo, ki jim ni bila le sredstvo. Strankarske organizacije so imele namen, da so si ljudstvo politično prirojile v duhu njihovega svetovnega naziranja. Organizacije pa bi imele več uspeha, ako bi se združili njihovi strankarski cilji z bistvom ženskega življenja. To nam je dokaz, kako velike važnosti je izobrazba za ženske, da je izobrazba njena notranja, bistvena potreba in da je hvaležna osebnostna potreba za vsakogar, kdor hoče pomoči tej njeni potrebi. Tudi kmetska in delavna žena ima tako naravo in naša dolžnost je, da se s to naravo združimo in ji po svojih močeh pomagamo se razvijati.

Ni naša naloga, da samo razmotrivamo in govorimo o teh problemih, pač pa je naša dolžnost, da se takoj lotimo dela, t. j. izobraževanja kmetskega ljudstva, še najbolj izobrazevanja kmetskih deklet.

Ze letošnje leto bodi naša naloga, da začnemo zbirati mladenke izven šole. Privabiti jih hočemo k sebi, postati jim hočemo prijateljice, svetovalke. (Malodušne, bojazljive tovarišice se bodo izgovarjale, potem nismo nič proste, druge zopet, jaz hočem biti po šoli prosta, tretja, kdo bo občeval s kmetskimi dekleti. Proč z malodušnostjo, proč z vsemi izgovori, ker niso upravičeni!) Pokažimo, da ljubimo res svoj narod, da znamo ceniti narodno svobodo, objemimo z enako ljubeznijo mlada dekleta brez razlike, ne glede na to, ali so bogata ali so uboga, objemimo mladino, ki nas potrebuje, ki nima nikogar, da bi dal zmisla njenemu življenju.

Narodna zavest, brez ljubezni do priprostege naroda, ni narodna zavest. Vsaka izmed nas mora postati že letos socialna mati vse ženske mladine izven šole, katera je pripuščena sama sebi, ki nima gmotnih sredstev, da bi obiskovala nadaljevalne šole in učne zavode. Dajmo tej mladini resnega poka za življenje, da si bo lahko pomagala v vsem, kar ji pride v življenju nasproti. Vzgojimo narodu dobrih mater in gospodinj in srečen bo. Najvišja naloga žene je, da daje življenje in ga ohrani. Največje kulturno poslanstvo pa je, da ščiti življenje in mu da zvišenejši smisel.

Vsi se teoretično zavedamo te svoje naloge ali potrebo je, da se domenimo, kako bi te svoje dolžnosti uresničili in udejstevili, in sicer takoj že letos.

Kako naj privabimo dekleta in jih združimo v izobraževanju? Tega ni mogoče kar naravnost določiti! V posameznih krajih bo začetek tega zbiranja različen, morda neza dovolj, morda celo ponestručen, a ne obupati. Narava je žensko obdarila z iznajdljivostjo. Le malo poguma, zavesti, požrtvovalnosti in ljubezni in uspeh je gotov. Več je načinov s katerimi združujemo dekleta, najbolj važni so pa sledeči trije:

a) Privabimo dekleta v svojo bližino s tem, kar jih najbolj zanima, n. pr. ročna dela itd. Dandanes so kmečka dekleta vsa navdušena za ročna dela, z njimi jih bomo najprej privabile. Kadar so okrog nas, začnimo z njimi razgovor. Kmalu bomo spo-

znale iz njihovega razgovora njihove želje in zanimanje. Odgovarjamo jim na njihova vprašanja ljubeznivo, dostavimo še vse ono, kar še spada neposredno k predmetu o katerem se suče razgovor. Ko smo si tako pridobile vsaj nekaj deklet, povabimo po teh še druge.

b) Poizkusimo priti v stik z dekletom, ki ima pri drugih največ veljave in vpliva. Povabimo jo v nedeljo popoldne z vsemi njenimi prijateljicami v šolo ali kam drugam, mogoče na kak vrt, na kratek razgovor. V tem slučaju jim razložimo svoj načrt, povemo jim o ženski samoizobrazbi, ki je potrebna vsakemu dekletu, če hoče postati kdaj dobra mati in gospodinja.

c) Poizvedemo pri najbolj uglednem dekletu, kaj dekleta najbolj zanima. Povabimo jih po tem dekletu v šolo, podajmo jim o istem predmetu nekako sliko, razgovorjamo se potem še o tem predmetu z njimi. Povabimo jih drugič. Same naj določijo čas in snov za prihodnji razgovor. V navadnih razmerah bo drugi način najuspešnejši.

Tako bi se ustanovili

dekliški krožki,

ki bi se sestajali poleti redno v nedeljo po večernicah, ker takrat so vaška dekleta res prosta. Izogniti se moramo vsakemu nesporazumljenju, misliti moramo na vse ovire, ki nam lahko pridejo nasproti z našimi nameni, da jih odstranimo. Izogniti se moramo vsakih osebnostnih razgovorov.

Najbolj primeren prostor za krožke je razred v katerem poučujemo. V krajih, kjer so učiteljice priljubljene, se bodo dekleta takoj odzvala. V krajih pa, kjer je prepad ali celo odijoznost med učiteljicami in ljudstvom, tam je delo nemogoče, kjer ni spoštovanja tudi ni zaupanja.

Ljudstvo sodi učiteljico po njenem občejuvanju z ljudmi, po njenem smislu za ljudsko življenje in potrebe, po prijaznem ravnanju z otroci, po uspehih v šoli, ki jih upoštevajo ljudje, ni pa treba, da bi jih upoštevala uradna inspekcija. Sodijo jo pa tudi po njeni morali, po njenem razumu, ter po vseh njenih zmoglostih in svojstvih, ki naj bodo lastna zdravi, delavni ženski, ki ne živi le zase, ampak ki so ji tudi mar ljudski interesi.

Obsojajo nedemokratično učiteljico, ki je brezbržna za ljudske interese. Učiteljica, ki bo hotela uživati spoštovanje, ne sme nikoli rabiti izraza: »Meni se ne ljubi,« kar se včasih sliši. Naše kmetsko ljudstvo visoko ceni resnost in zaničuje vse, kar ji nasprotuje.

Marsikatera učiteljica ima dobro voljo, tudi zmoglosti ima, ali s pretepanjem in psovanjem otrok, ki ga izvršuje v svojem neravnem stanju, si pokvari priljubljenost in ime.

Kako naj zaposlimo dekleta?

Spočetka se moramo ozirati na njihove želje. Iz njihovih razgovorov in iz njihovih vprašanj bomo posnele, kaj jim je najbolj pri srcu, kaj jih najbolj zanima. Vzemimo to podlago, dopolnimo vse to z vsem, kar spada še zraven, da bo podavanje snovi sistematično in dovršeno. Po podavanju se začne razgovor. Pri tem dobimo že novo snov za prihodnje podavanje. Po podavanju naj dekleta takoj spoznajo, da prihaja iz notranjega prepričanja, doživetja in izkustva, da ni samo abstrakcija brez krvi. Le čutstva zbude zopet čutstva in osebnost zopet osebnost. Glavni namen nam je izobrazba, ki se udejstvuje, ne pa okorelo znanje.

Kakšen naj bo ton?

Priprost, ne šolski, ne pridigarški, pač pa družinski in občevalni, tako da ga razume vsaka članica krožka. Izogibajmo se tujk in preprostemu ljudstvu nedostopnih izrazov in fraz.

Po podavanju sledi razgovor.

Odgovarjamo na vprašanja s prijaznostjo in prisrčnostjo. Vsakokrat vzemimo kako ročno delo, o katerem jim povemo, kakšno mora biti, da odgovarja okusu in praktični uporabi. Pripovedujmo jim o barvah, priporočajmo jim domače slovenske uzorce. Ne zaničujemo, ali bolje rečeno, ne kritikujemo, ako si je dekleta izbrala prežive, neokusne barve, ampak skušajmo jih usmeriti s prijazno in dostojno besedo v estetsko smer. Decela naj izgine izraz: »to je kmečko« ali »to so kmečke barve«, ker s takimi in podobnimi izrazi jih odbijemo za vedno. Vaška dekleta so zelo občutljiva ob takih izrazih, imajo dober čut in znajo tudi prezirati in celo na grdb način. Svetujem vam, da se izognemo vsake prezirljive besede, vse se da obrniti na lep in takten način. Ko si dekleta pridobimo, nam bodo vse potrdile in storile kot bomo hoteli in rekli. Z netaktnimi besedami obudimo v njih upornost, mržnjo in krožek je lahko razprt z odijoznostjo učiteljice.

V jesenski dobi smo si pridobile dekleta, v tem času so se vršili krožki le ob nedeljah in praznikih. Potem pa pride zima. V tem času priredimo

sistematičen tečaj,

ki bi se vršil tudi ob delavnikih. Število ur tedenskega tečaja naj se ravna po številu učiteljic, ki bodo sodelovale.

Kako naj bi se dekleta vzgajala v krožkih?

Vsa podavanja, razgovori, delo, čtivo se mora sukati okrog njihovega doma. Zainteresirati jih moramo za njihovo bodoče življenje. Predočiti jim moramo, kaj je mati v hiši, njene dolžnosti, vzgojo otrok, kakšna mora biti dobra gospodinja, kaj vse mora vedeti in znati, če hoče biti kos svoji nalogi, dolžnosti do poslov, pravilno razdelitev dela, red v hiši, negovanje dojenčka in bolnikov.

Prvo naj bi bilo podavanje snovi, temu sledi diskusija. Potem naj bo ročno delo. Vmes čita učiteljica kak zanimiv odstavek iz gospodinjstva, iz ženskega časopisa ali o stvari, ki spada k predavanju. Pozneje naj se uvede tudi čtivo literarne vrednosti, primerne in koristno zanje.

Čitajmo z njimi gospodarske liste: »Kmetovalec«, »Sadjar«, »Zdravje«, »Mati in gospodinja« itd. Razložimo jim to, česar ne razumejo. Zelo važna je razlaga neznanjih pojmov in besed, ker le na ta način jih dovedemo do tega, da se bodo učile v vsebino gospodarskih in gospodinjstvih listov, ki jim donajajo veliko lepih nauk. Veliko kmečkih hiš ima te liste, ampak polovica jih morda niti ne čita, ker jih ne razume. Ker je takih listov v vasi več, lahko vzamemo enega izmed teh listov kot skupno čitanko ter prinese vsaka list s seboj. List se čita skupno in razpravlja o stvari. Prvi list, ki ga bomo čitale z njimi, nam bo dal mnogo dela, ker bo dosti pojmov in besed nejasnih. Čtivo v ljudski šoli je tako prikrojeno, da nima nikake zveze z poznejšim življenjskim čtvom. Zato pa tudi pošolska mladina nima veselja do strokovnega čtiva, ker ga ne razume.

Učna snov, ki naj bi se jemala v dekliških krožkih, mora biti taka, da daje navodila delu in življenju kmetske ženske v določnem času.

Prva podavanja naj bi bila usmerjena po njihovi želji. Te njihove želje se bodo vedno širile in napolnile zedinile s tisto snovjo, ki smo si jo začrtale v svojem programu.

Takoj v jeseni prilagodimo svoja predavanja in svoje razlage konkretnemu življenju in delu kmetske žene. Strokovni časopisi so

temu primerno usmerjeni in nam bodo dobro došli kot čtivo ter za podavanje. Po končanem sestanku se določi snov za drugo nedeljo, obenem se ponudi učiteljica, da je pripravljena razložiti tudi posameznim dekletom stvari, ki jih potrebujejo, a ne razumejo.

Ako hočemo imeti uspeh pri naših krožkih, je treba da se uživamo v razmere kraja. Poznati moramo pomanjkljivosti in napake v družinah, socialne in gospodarske razmere, čutiti moramo vse življenje deklet. Šele potem bomo sestavile lahko krajevnim razmeram primeren, za nas uspešen načrt, za obiskovalce krožka pa zanimiva podavanja. Od začetka ne moremo imeti za vse kraje enakega načrta. Glavna ovira je, da so nekateri kraji vsled slabih šolskih uspehov popolnoma kulturno zaostali. Kraji pa, kjer imajo dekleta podlago iz osnovne šole, tam bo začetek lahek. Znanstvena podavanja v kulturno zaostalih krajih na prvi mah ne bodo uspela, v takih slučajih morajo biti podavanja prilagojena in za družine življenjskega pomena. N. pr. Porabimo kako priliko kužnih bolezni, ki istočasno vznemirjajo družine in pa bolezni, ki smo jih opazili pri otrocih in dajejo skrb materam. Ko smo opisali bolezen, dotaknimo se tudi znanstvene strani. Od tod preidemo lahko na človeške organe in splošno zdravje. S tega lahko preidemo potem na zdravju škodljive elemente. (Alkohol, nikotin). Vzemimo potem elemente, ki so zdravju neobhodno potrebni — kakor zrak, prežračevanje, snaga, hrana. Vsako podavanje rodi že temo za novo podavanje. Pri vsakem podavanju vzemimo kako ročno delo, ki bi bilo potrebno za kmečko hišo. N. pr. vzemimo zavese, kakšne naj bodo zavese, da ne ovirajo prežračevanja, da ne vzamejo sobi preveč svetlobe, kakšne zavese so primerne za majhna kmečka okna, iz kakšnega blaga naj bodo, da se lahko perejo in kako jih okrasimo? Drugič zopet prte... itd.

Jesen bo prinesla sadje, uporabimo tudi to priliko. Pri vsakem podavanju povejmo nekaj o rabi sadja. Prvo bi bila češpljeva marmelada, preprosto sušenje sadja na štedilniku, kjer ni češplj povemo lahko kaj o jabolčni marmeladi, shranjevanju sadja čez zimo itd. Pri tem pristavimo tudi o gnilobnih glivicah, o njihovem postanku in širjenju. O plesnivih omarah, o vlagi, kako zatremo plesnobo z žveplanjem, osuševanjem in prežračevanjem. Pri vsaki uporabi in pri vsakem gospodinjstvem opravku se moramo dotakniti tudi znanstvene strani, vendar ne več in ne manj, kakor daleč sega znanje deklet. (Konec prihodnjic.)

Pokret učiteljic.

—ž 1. t. m. se je vršil v Ljubljani na šentjakobski šoli sestanek poverjenic »Društva učiteljic«, kojega glavni namen je bil okrepiti organizacijo ženske prosvete: 1. učiteljic samih, 2. ženske mladine in 3. odraslega žensstva. V kolikor nam niso dane smernice po programu ljubljanskega poverjeničstva UJU, se je določilo sledeče: Iz primerno izbrane literature naj si učiteljice pripravijo predavanja za samoizobraževalne tečaje učiteljic, za samoizobraževalne krožke učiteljstva, za dekliške krožke in gospodinjstve tečaje ter za sestanke z odraslim žensstvom. Dolžnost poverjenic je, da v svojih okrajih skrbijo za izvedbo sprejetega delovnega načrta. Za velikonočno zborovanje naj si vsaka poverjenica, oziroma njena namestnica pripravi kratko poročilo o vsem, kar se godi pomembnega v življenju in delovanju učiteljic dotičnega okraja. Zato prosimo sodelovanja vseh ter opozarjamo posebej tovarišice iz brežiškega, litijskega in logaškega okraja, odkoder pogrešamo odziva, da ob priliki učiteljskega zborovanja ali na krožkih tudi v tem pogledu kaj pozitivnega ukrepanja. Uverjene smo, da je dovolj idealno stremečih, delavnih učiteljic povsod, vemo